

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

Ноздрова О. П.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА»**

**для здобувачів вищої освіти першого освітнього рівня (бакалавр)
спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Одеса – 2022

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 8 від 24 березня 2022 року)

Ноздрова О. П. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Педагогіка» для здобувачів вищої освіти першого освітнього рівня(бакалавр) спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) : Одеса, Університет Ушинського, 2022. 20 с.

Рецензенти:

Линенко А.Ф., доктор педагогічних наук, професор кафедри музично-інструментальної підготовки професор кафедри музично-інструментальної підготовки Університету Ушинського

Рищак Н.І., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Методичні рекомендації розроблено для допомоги здобувачам першого освітнього рівня (бакалавр) спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Подано анотацію дисципліни, плани практичних занять, рекомендовану літературу, вимоги до знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни, перелік питань до екзамену.

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	
Анотація навчальної дисципліни.....	
Плани практичних занять.....	
Критерії оцінювання.....	
Форми поточного і підсумкового контролю.....	
Питання до екзамену	
Рекомендована література.....	

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова	
	Освітньо-професійні програми: Середня освіта (Музичне мистецтво)	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 5		Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік навчання:
	2-й		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - реферат	Спеціальності: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Семестр:	
Загальна кількість годин – 180		3, 4	3, 4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		98 год.	140 год.
		Індивідуальні завдання:	
		22 год.	22 год.
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи

становить:

для денної форми навчання – 33 % / 67 %

для заочної форми навчання – 10 % / 90

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти уявлення про особистість викладача сучасного освітнього закладу, головні тенденції розвитку педагогічної думки в історичному аспекті; ознайомлення з головними педагогічними законами та закономірностями, категоріями педагогіки, основами педагогічних досліджень; усвідомлення дидактичних засад процесу навчання, закономірностей, методів, принципів і засобів навчання, видів і форм організації навчання; визначення основних положень сутності процесу виховання, видів і головних методів виховання, завдання і функції класного керівника.

Передумови для вивчення дисципліни: паралельно з вивченням навчальної дисципліни «Педагогіка» студенти мають вивчати такі навчальні дисципліни, як «Філософія», «Психологія», «Фізіологія».

Очікувані програмні результати навчання:

1.ПРН 1. Володіти концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, осмислювати їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою

2.ПРН 18. Демонструвати здатність визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.

3.ПРН 19. Володіти методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку

Очікувані результати навчання дисципліни: Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- про сутність педагогічної професії;
- предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу;
- місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку;
- базові педагогічні поняття та їх визначення;
- основні наукові підходи щодо розвитку особистості;
- особливості педагогічного процесу як соціального явища й предмета професійної діяльності педагога, його мету, завдання, функції, загальні закони та закономірності;
- структурні компоненти, принципи, форми, методи, організації педагогічного процесу, критерії оцінки його якості й ефективності.

уміти:

- спостерігати й виявляти особливості здійснення професійної діяльності педагога;
- застосовувати теоретичні знання для аналізу й класифікації явищ педагогічної дійсності під час педагогічної практики, виконання курсових робіт, навчальних проектів;
- характеризувати й обґрунтовувати вибір форм і методів організації педагогічного процесу в залежності від мети й основних завдань;
- аналізувати результати педагогічного процесу, узагальнювати, інтерпретувати їх;
- рефлексувати та оцінювати власні можливості у засвоєнні професійно-педагогічної діяльності;
- планувати процес особистого розвитку й навчання професії педагога;
- самостійно організовувати власну навчальну роботу

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту

навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми музично-педагогічної освіти в закладах загальної, середньої, дошкільної та позашкільної освіти на основі теорій і методів психолого-педагогічних наук, теорії, методів і технологій музичного розвитку дітей через навчання і виховання та характеризує комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності(ЗК):

- ЗК6 Здатність оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях
- ЗК8 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді
- ЗК10 Здатність до самоорганізації та самоменеджменту

Спеціальні компетентності спеціальності (СК):

- СК5 Здатність встановлювати емоційний контакт, налагоджувати суб'єкт-суб'єкту(рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецького твору
- СК7 Здатність добирати і використовувати ефективні методики, художньо-педагогічні та цифрові технології у практиці музичної освіти
- СК9 Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів щодо активізації мотивіційної, емоційної та когнітивної сфер особистості учнів
- СК10 Здатність реалізовувати управлінські функції учителя, як організатора та художнього керівника різних форм і видів музичної діяльності учнів
- СК 12 Здатність планувати музично-освітній процес та здійснювати прогнозування і корекцію його результатів
- СК13 Здатність здійснювати моніторинг та самооцінку якості педагогічної діяльності й коригувати її результати

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія», «Психологія».

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Модуль 1. Загальні засади педагогіки.

Змістовний модуль 1. Педагогіка як наука.

Семінарське заняття 1

Сутність педагогіки як науки.

Предмет та завдання педагогіки.

Педагогіка як система наук про виховання та навчання людини.

Короткий екскурс в історію педагогіки як науки.

Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Організація проведення семінару.

1.Бесіда:

Порівняйте спартанську та афінську системи освіти.

Охарактеризуйте педагогічні погляди Цицерона, Квінтіліана, Катона. Опишіть структуру педагогічної науки та основні поняття педагогіки.

2.Дискусія: « Педагогіка - це наука чи мистецтво?»

3.Блок контролю: письмова тестова робота «Предмет та завдання педагогіки».

Самостійна робота.

Студенти готують **реферати** за вказаними темами:

1. Система педагогічних наук і зв'язок педагогіки з іншими науками;

2. Категорії педагогіки;

3. Педагогічні закони та закономірності.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Розв'язання педагогічних ситуацій (джерело №7, с.34-47), складання педагогічного кросворду.

Рекомендована література: [1], [6], [7], [9], [12], [18].

Семінарське заняття 2.

Головні закономірності розвитку людини.

Основні чинники розвитку особистості.

Сутність понять «особистість», «індивідуальність», «людина».

.Охарактеризувати основні концепції розвитку людини.

Акселерація : сутність, причини цього явища.

Організація проведення семінару.

1. Група студентів поділяється на 3 підгрупи. Кожна підгрупа обґрунтовує концепцію розвитку людини. Наводять приклади, педагогічні ситуації.

2.Круглий стіл.

- а) Обґрунтуйте заклик В. О. Сухомлинського до батьків з погляду концепції формування особистості: «Маленька зернина, посіяна в людські душі у роки раннього дитинства, стає в зрілі роки могутнім деревом. Усе залежить від того, яку зернину посіяно і в який ґрунт...».
- б) У чому полягають відмінності між поняттями «вік» та «дитинство»?
- в) Які форми спільної діяльності характерні для кожної вікової групи? Обґрунтуйте свою позицію.

Блок контролю: **письмова тестова робота «Головні закономірності розвитку людини».**

Самостійна робота

Студенти готують реферати за вказаними темами:

1. Вікові особливості дітей молодшого шкільного віку;
2. Вікові особливості дітей підліткового віку;
3. Причини виникнення педагогічних конфліктів;
4. Форми взаємодії між педагогом та учнями на різних етапах шкільного дитинства.
5. Сучасна періодизація вікового розвитку дитини.

ІНДЗ

Користуючись навчальними посібниками з вікової фізіології та дитячої психології виписати особливості анатомо-фізіологічного та психічного розвитку дітей молодшого, середнього та

старшого віку (в ліву колонку) та педагогічні вимоги вчителя до врахування кожної особливості у навчально-виховному процесі (у праву колонку).

Рекомендована література: [5], [8], [10], [11], [12], [13].

Практичне заняття 3. Сучасні методологічні підходи в педагогіці.

1.Аксіологічний підхід: сутність понять «цінності», «педагогічні цінності», загальні національні, сімейні, особистісні.

2.Культурологічний підхід: поняття «культура», «індивідуальна культура особистості».

3.Особистісно-діяльнісний підхід: поняття «особистість», «діяльність», «мотиви», «потреби».

4.Компетентнісний підхід : поняття «компетентність», «компетенція», «готовність до професійної діяльності».

5.Системний підхід : поняття «система», «педагогічна система», «дидактична система», «виховна система».

Організація проведення семінару.

1.Практичне заняття можна провести у формі ділової гри «Круглий стіл», мета якого: з'ясувати значення та особливості використання аксіологічного, культурологічного, особистісно-діялісного, компетентнісного, системного підходів в педагогіці.

Для проведення необхідна підготовча робота: студенти отримують завдання опрацювати рекомендовану літературу, спираючись на зміст відповідної лекції; підготуватися до обговорення методологічних підходів; розподілитися на групи відповідно до наукових інтересів; підготуватися до висвітлення обраного питання в оригінальній формі: наукове відкриття, наукова дискусія тощо.

2.Скласти **словник опорних понять**: «компетентність», «компетенція», «педагогічна система», «дидактична система», «виховна система», «педагогічні цінності» тощо.

Самостійна робота

Завдання з вивчення першоджерел. **Законспектувати:**

1.Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: у пошуках перспективи. Київ: Майстер-клас, 2006. №1(3). С.1-12.

2.Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: навч. посібник. Київ: Магістр,1996. С.250-259.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Написання есе «Можливості особистості в контексті синергетичної моделі освіти», «Нова освітня парадигма освіти», «Нові вимоги до освіти та її змісту»(за вибором).

Рекомендована література: [9], [12], [14], [15], [16], [17].

Модуль 2.0собистість сучасного вчителя.

Практичне заняття 1. Педагогічна техніка вчителя.

Поняття «педагогічна техніка». Внутрішня й зовнішня техніка вчителя.

Функціональні засоби зовнішньої виразності (**постава**: діагностика, корекція; **жести**: класифікація, функції; пантоміміка; **невербальні сигнали**). 3.Основи комунікативної техніки вчителя.

Поняття «педагогічного такту».

Майстерність саморегуляції психофізичного самопочуття як елемент емоційно-почуттєвої сфери майбутнього фахівця.

Організація проведення семінару.

1.Бліц - опитування (1-4 питання) допоможе ґрунтовно з'ясувати розуміння студентами сутності таких понять як «зовнішня естетична виразність вчителя», «комунікативна культура», «стилі та моделі професійного спілкування», «необхідність саморегуляції емоцій і почуттів».

2. Розгляд п'ятого питання можна здійснювати у формі **ділової гри «Науково-практична конференція на тему: «Як уникати та подолати стрес»**. Для проведення гри необхідна попередня підготовча робота. Спираючись на матеріал лекції щодо способів попередження стресу та виходу зі стресу, необхідно об'єднатися в творчі підгрупи відповідно до «наукових інтересів», які стосуються стресорів, способів подолання та попередження стресу; опрацювати рекомендовану літературу та підготуватися до виступу на науково-практичній конференції.

Під час виступу основних доповідачів студенти (перебуваючи у ролі науковців) на окремих аркушах паперу занотовують суть питання, що висвітлюється. Викладач після заняття може зібрати ці аркуші, перевірити їх та оцінити роботу кожного студента.

Творче завдання.

Підібрати **вправи до тренінгу** «Способи виходу зі стресу»(перша допомога в гострій стресовій ситуації, регуляція емоційних станів через зовнішній прояв емоцій, управління тонусом скелетних мускул; психічна розрядка: відключення, перемикання, відволікання; методика аутогенного тренування). Бути готовим до проведення тренінгу з аудиторією.

Самостійна робота.

1.Знайти у педагогічній літературі проблемні ситуації. Спрогнозувати та проаналізувати їх за такими критеріями:

- а) Якщо б, то цієї ситуації не було б.
- б) Якщо зробити, то ситуацію можна розв'язати.
- в) У школяра проблема тому, що.....

2. Переглянути періодичну педагогічну літературу та підготуватися до презентації цікавих новинок у галузі професійного спілкування (джерело №7, №11) в оригінальній формі: наукове відкриття, наукова дискусія тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Написання есе «Мій ідеал вчителя», «Майстерність саморегуляції вчителя», «Комунікабельність та комунікативна культура вчителя», «Соціальні засоби зовнішньої виразності», «жести в педагогічному процесі» (за вибором).

Рекомендована література: [4], [6], [7], [9], [12], [13].

Практичне заняття 2. Професійна позиція вчителя.

- 1.Різні підходи до трактування понять «позиція», «професійна позиція».
- 2.Структурні компоненти педагогічної позиції вчителя.
- 3.Рівні сформованості педагогічної позиції вчителя.
- 4.Стили спілкування вчителя.

Організація проведення семінару.

- 1.Перше питання можна розглянути у формі **бліц - опитування**. Воно допоможе швидко та результативно опитати студентів та з'ясувати рівень засвоєння основних понять, які складають теоретичну основу даної теми. Це такі поняття як «позиція», «професійна позиція», «професійна усталеність».
- 2.Розгляд другого й третього питання можна здійснювати, використовуючи **творчу гру- змагання**. Для її проведення група об'єднується в 3-4 підгрупи. Студенти отримують час (10 хв.) для виконання творчого завдання: вони радяться, готуються, представляють власний проект(за допомогою опорної схеми, яку креслять на дошці) бачення структури педагогічної позиції педагога (мотиваційний, емоційний, особистісний, професійно-педагогічний компоненти) та захищають його.
- 3.Останнє питання рекомендуємо розкривати у формі **інтелектуальної естафети**: кожен учасник розкриває за бажанням один стиль спілкування вчителя (директивний, емпатичний, емоційно-емпровізаційний тощо) й передає естафету далі, іншому студенту.

Творче завдання.

Розробити психолого-педагогічний **тренінг спілкування з учнями** для вчителя , який орієнтований на комунікативні ігри (наприклад « Дивовижний лист», «Таємничий незнайомиць», «Розмова детективів» тощо), вправи для тренінгу рефлексивного й не рефлексивного слухання («Перефразування», «Маєвтика», «Мова й почуття», джерело №7). Бути готовим до проведення тренінгу з аудиторією.

Самостійна робота

- 1.Опрацювати джерела № 7,8,9 та підготувати опорні матеріали для власної скарбнички інформації з теми: стилі спілкування вчителя з учнями у педагогічному процесі.
- 2.Підготувати реферативні повідомлення, використовуючи джерело №6 з таких тем: «Рівні сформованості професійної позиції вчителя (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, рефлексивно - діяльнісний)» (№6, с.56-60), «Методологічна рефлексія» (№6, с.60-70), «Професійна усталеність вчителя» (№6, с.60-70), «Структурні компоненти педагогічної позиції вчителя» (№6, с.90-94).

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Скласти словник опорних понять («професійна усталеність вчителя», «наявність мотивації для досягнення успіху», «емоційне напруження», «вольові якості», «методологічна рефлексія», «знання та вміння вчителя», «самоосвіта та самопізнання».

Рекомендована література: [10], [12], [14], [15], [16], [17].

Практичне заняття 3. Професійна культура вчителя.

Сутність поняття «культура» у філософському й педагогічному аспектах

Складники педагогічної культури вчителя.

Критерії рівнів педагогічної культури вчителя.

Шляхи формування загальної й педагогічної культури вчителя.

Організація проведення семінару.

1. Проведення ділової гри «**Професійна культура вчителя**».

Підготовча робота: а) студентам пропонується уявити себе науковцями й розподілитися на групи відповідно до наукових інтересів(орієнтовно - це питання семінару); б) обґрунтувати власний вибір наукових інтересів; в)переглянути періодичну педагогічну літературу та підготуватися до презентації цікавих новинок у галузі професійного культури (1-2 джерела);

г)підготуватися до висвітлення обраного питання в оригінальній формі : наукове відкриття, наукова дискусія тощо.

2.Створити **власну скарбничку** влучних висловів, поетичних рядків, притч про вчителя , які б створювали емоційну підтримку в складних життєвих ситуаціях(інтерпретація на практичних заняттях).

Самостійна робота

1.Проаналізувати й прорецензувати наукові праці:

а) Я. Черньонков.Особливості формування професійної культури майбутнього вчителя. *Рідна школа*. №4. 2002. С.14-18.

б) В.П. Гриньова. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (Теоретичний і методичний аспекти). Автореф. дис. док. пед. наук. Київ,2001. 45 с.

2.Завдання з вивчення першоджерел. **Законспектувати:**

а) Н. В .Кічук. Творча особистість вчителя: педагогічні засади формування. Навч. посібник. Ізмаїл, держ. пед. інст.: МПП «Принт- майстер», 1999. С.23-40.

б) С. Савченко. Трибуна творчого вчителя. *Рідна школа*. 2002. №3. С.40-44.

в) Педагогічна майстерність. За ред. І.А.Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. С. 300-321

г) М.Пліщук. Фундаменталізація науково-практичної підготовки майбутніх учителів. *Рідна школа*. 2004. №3. С. 12-15.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Скласти **словник** опорних понять («професійна культура вчителя», «духовна культура», «культура», «педагогічна майстерність», «культура спілкування», «мовленнєва культура », « педагогічна техніка».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Практичне заняття 5. Педагогічна творчість вчителя.

Сутність поняття «творчість». Складники творчого процесу.

Рівні та критерії прояву творчої індивідуальності особистості вчителя.

Майстерність публічного виступу(підготовка; архітектоніка: вступна частина, основна, заключна; психотехніка оратора; психотехніка саморегуляції особистості).

Зміст педагогічної майстерності сучасного вчителя та шляхи її реалізації.

Організація проведення семінару.

І. Бліц - опитування (1-4 питання) допоможе ґрунтовно з'ясувати розуміння студентами сутності таких понять як «творчий стиль», «творчий потенціал», «джерела педагогічної творчості», «майстерність вчителя».

2. Підготувати текст **самопрезентації** себе як майбутнього фахівця та своєї спеціальності (міні-твори, римовані рядки для різної аудиторії: колеги, батьки, учні). Бути готовим до самопрезентації.

3. Підготуватися до естафети-сповіді «Мій творчий потенціал».

4. Ознайомитися з педагогічною літературою (джерело №3, №4) та скласти **власну програму** «Шляхи вдосконалення педагогічної майстерності», презентувати її.

Самостійна робота

Підготувати **реферативні повідомлення**, використовуючи джерело № 1, №2, №3 з таких тем: «Типові помилки при публічному виступі» (№1, с.52- 60), «Архітектоніка публічного виступу» (№2, с.40-50), «Місце й роль жартів у структурі публічного виступу» (№3, с.42-50), «Техніка та психотехніка оратора під час публічного виступу» (№6, с.22-30).

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Скласти **словник** опорних понять («педагогічна майстерність», «творчий стиль», «творчий потенціал», «психолого-педагогічний аспект готовності вчителя до педагогічної діяльності».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Практичне заняття 5. Педагогічний артистизм вчителя.

Сутність поняття «артистизм», «педагогічний артистизм».

Структура педагогічного артистизму вчителя.

Педагогічна імпровізація як невід'ємна складова творчої діяльності вчителя.

Класифікація, функції педагогічної імпровізації.

Організація проведення семінару.

1.Проведення **конкурсу педагогічної майстерності**. Підготуватися до мікрОВиступу на 5-7 хвилин. Тема виступу довільна. Виступи аналізуються студентами-слухачами за схемами: «Зовнішній вигляд оратора», «Техніка мови лектора», «Жести», «Педагогічна імпровізація». Види конкурсних завдань: реклама факультету фаху в межах університету; педагогічне кредо видатних педагогів; конкурс компліментів; пластичний шарж на педагога; конкурс психомалюнків; конкурс вирішення проблемних ситуацій; міні - конкурс ораторської майстерності; експрес-інтерв'ю з іншою командою; професійна дешифровка образів(дати визначення, тлумачення професійними термінами); « мозковий штурм».

2.На основі опрацювання джерела № 4(с.23-43) та аналізу власного досвіду публічних виступів виділити функції педагогічної імпровізації та розробити власні заповіді щодо використання їх в освітньому процесі. У зошиті зробити нотатки.

Самостійна робота

Підготувати **реферативні повідомлення**, використовуючи джерело № 4, №7 з таких тем: «Основи педагогічної імпровізації» (№4, с. 199-204), «Педагогічні здібності вчителя» (№7, с.20-40), «Специфіка професійної діяльності вчителя» (№4, с.213-220).

Індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Написання **есе** « Вчитель-початківець: професійні недоліки в педагогічному процесі та шляхи їх подолання», «Чи легко бути вчителем?», « Духовне здоров'я вчителя», «Мій ідеал вчителя».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [8], [14], [18].

Модуль 3. Історія педагогіки.

Тема 1. Педагогічна думка епохи Відродження.

- 1.Гуманістичні ідеї освіти й виховання (Ф. Рабле, Е. Роттердамський, М. Монтень).
- 2.Прогресивні виховні тенденції у педагогіці епохи Відродження.
- 3.Культура епохи європейського Відродження.

Організація проведення семінару

1 .**Ділова гра** «Педагогічні погляди Ф. Рабле, Е. Роттердамського,

В. да Фельтре». Група студентів поділяється на 3 підгрупи. Кожна підгрупа обґрунтовує педагогічну концепцію видатного педагога. Наводять приклади, педагогічні ситуації; порівнюють зміст й методику навчання.

2.Студенти готують **реферати**: «Система виховання в середньовічній Європі»; «Виникнення перших європейських університетів»; «Характеристика змісту освіти й виховання у спартанській та афінській виховній системі», «Школа й педагогіка епох Середньовіччя та Відродження», «Гуманістичні ідеї освіти й виховання (Т. Мор, М. Монтень, «Будинок радості» В. да Фельтре)».

Самостійна робота

У чому полягає обмеженість всіх виховних систем Середньовіччя?

ІНДЗ

Складання концептуальних карт з теми «Провідні течії та представники епохи європейського Відродження».

Тема 2. Педагогічні ідеї Я. А. Коменського.

1..Вікова періодизація Я.А. Коменського.

2.Педагогічні праці «Материнська школа», «Велика дидактика»

Я.А. Коменського.

3.Класно-урочна система Я.А. Коменського.

Організація проведення семінару

1.Бесіда.а)Доведіть, що вчення Я. А. Коменського про цілі, завдання, зміст і місце школи рідної мови було своєрідною революцією в системі освіти того часу

б) Доведіть, що вже Я. А. Коменський розробив ідею всебічного гармонійного розвитку особистості

в) **Блок контролю. Письмова тестова робота** «Педагогічні ідеї Я .А. Коменського».

Самостійна робота

Охарактеризуйте погляди Я. А .Коменського про моральне виховання, дисципліну та вимоги до вчителя.

Доцільно використовувати технологію **«Мікрофон»**, яка надає можливість студентам швидко викласти підготовлені ними повідомлення з вивченого матеріалу. При застосуванні цієї технології студенти передають один одному уявний мікрофон, по черзі дають відповідь на питання.

ІНДЗ

Складання концептуальних карт з теми «Педагогічні ідеї Я.А.Коменського».

Рекомендована література: [2], [5], [6], [7], [18], [19].

Тема 3. Педагогічні погляди Дж. Локка, Ж. Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Й. Гербарта, А. Дистервега.

1. Прогресивні погляди Дж. Локка.
2. Ідея вільного виховання Ж.Ж. Руссо.
3. Теорія елементарної освіти та методики початкової освіти Й. Песталоцці.
4. Національний характер виховання А.Дистервега.
5. Теорія ступенів навчання Й. Гербарта.

Організація проведення семінару.

1. Студенти готують **реферати:** «Західноєвропейська педагогіка епохи Нового часу та Просвітництва», «Вільне виховання» Ж. Ж. Руссо як засіб утвердження відповідальності дітей», «Ідея гармонійного виховання

Й. Песталоцці», «Дидактика А. Дистервега», «Теорія навчання та виховання Й. Гербарта».

2.Бесіда

- а) Порівняльний аналіз змісту й методики навчання Й. Песталоцці, А. Дистервега, Й. Гербарта.
- б) Як розуміють релігію Й. Песталоцці у сучасній педагогіці?

Самостійна робота.

Проаналізувати твори «Велика дидактика», «Материнська школа» Я. А .Коменського, «Думки про виховання» Дж Локка, «Еміль, або Про виховання» Ж. Ж .Руссо щодо педагогічних поглядів цих авторів про моральне виховання учнів, дисципліну, вимоги до вчителя.

ІНДЗ

Складання концептуальних карт з теми «Педагогічні ідеї Дж. Локка, Ж. Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Й. Гербарта, А. Дистервега».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 4. Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні в період українського Відродження (XVI - перша половина XVIII ст.).

1. Перші українські вчені (П. Русин, Ю. Дрогобич).
2. Вплив європейських культурних процесів на освітньо-культурне відродження в Україні.
3. Розвиток прогресивної педагогічної думки в Україні.

Організація проведення семінару.

1. Студенти готують **реферати**: «Українська педагогіка етапу Відродження», «Слов'янська граматики М. Смотрицького», «Освітньо-культурні процеси у Європі й Україні (XVII ст.)», «Освітньо-педагогічна діяльність Ф. Прокоповича», «Педагогічна діяльність М. Ломоносова, Г.С. Сковороди».

Самостійна робота

1. Обгрунтуйте спільне й відмінне у віковій періодизації Я. А. Коменського і С. Полоцького.
2. Доповідь про найвідоміших випускників та професорів Києво-Могилянської академії.
3. Ідеї народності та природовідповідності виховання Г.С. Сковороди.
4. Зробити порівняльний аналіз освіти у Східній Україні та Галичині (кінець XVIII століття).

ІНДЗ:

Складання концептуальних карт з теми «Структура освіти на українських землях (XVI - першої половини XVIII століття)».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 5.

Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у другій половині XIX-початку XX ст.

1. Науково-педагогічна діяльність М. І. Пирогова, Х. Алчевської, М. Корфа.
2. Народна школа С. Русової.
3. Теорія та практика вільного виховання Л. Толстого.
4. Педагогічні ідеї Т. Г. Шевченка, Л. Українки, І. Франка, М. Коцюбинського.

Організація проведення семінару.

1. Студенти готують **реферати**: «Ідея національного рідномовного виховання І. Огієнка», «Особливості розбудови загальної, професійної й вищої школи у 20-ті роки

XX ст.», «Характеристика виховного ідеалу Г. Ващенко», «Педагогічні ідеї та погляди А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського», «Утвердження в Україні на сучасному етапі духовного та національного відродження», « Ідея поєднання навчання з продуктивною працею А. С. Макаренка», « В. Сухомлинський про формування гуманної особистості» , «Утвердження шляхів та засобів національного виховання дітей та молоді».

2. Підготовка й проведення **телемосту** між провідними педагогами **XVIII- XX** ст. (опрацювання педагогічних поглядів К. Д. Ушинського, А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського, Л. М. Толстого тощо) у вигляді ділової гри. Студенти виконують ролі «видатних педагогів минулого й сучасності». Під час виступу основних доповідачів студенти (перебуваючи у ролі « науковців», « кореспондентів») задають питання, дискутують з «опонентами»; занотують суть питання, що висвітлюється, на окремих аркушах. Викладач після заняття може зібрати ці аркуші, перевірити їх та оцінити кожного студента.

Самостійна робота

1 .Охарактеризувати спільне у виховному ідеалі Г. Ващенко й сучасним його трактуванням.

2. Ідея колективу А. С. Макаренка. Обґрунтувати її новації й недоліки.

ІНДЗ:

Складання концептуальних карт з теми «Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у другій половині XIX-початку XX ст.».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Модуль 4. Дидактика.

Тема 1. Основні поняття дидактики.

1. Дидактичні основи процесу навчання.
2. Значення поняття «дидактика».
3. Основні категорії дидактики.
4. Сутність навчання, його структура та функції.
5. Зв'язок дидактики з конкретними методиками.
6. Функції процесу навчання.
7. Моделі навчання у зарубіжній та вітчизняній практиці.

Організація проведення семінару.

1.Бліц - опитування (1-6 питання) допоможе ґрунтовно з'ясувати розуміння студентами сутності таких понять як «компоненти змісту освіти», «завдання освіти», «закономірності, принципи, на яких базується процес організації навчання».

2.Розгляд сьомого питання можна здійснювати у формі **ділової гри «Науково-практична конференція на тему: «Моделі навчання у зарубіжній та вітчизняній практиці»**. Для проведення гри необхідна попередня підготовча робота. Спираючись на матеріал лекції, необхідно об'єднатися в творчі підгрупи відповідно до «наукових інтересів», які стосуються різних зарубіжних та вітчизняних моделей навчання; опрацювати рекомендовану літературу та підготуватися до виступу на науково-практичній конференції. Під час виступу основних доповідачів студенти (перебуваючи у ролі науковців) на окремих аркушах паперу занотовують суть питання, що висвітлюється. Викладач після заняття може зібрати ці аркуші, перевірити їх та оцінити роботу кожного студента.

3.Блок контролю: письмова тестова робота «Дидактичні основи процесу навчання»

Самостійна робота

Прочитати «Велику дидактику» Я.А. Коменського, знайти і виписати рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу на уроці стосовно шляхів підвищення ефективності навчання, мотивації, розвитку в процесі навчання.

ІНДЗ

Скласти тест з теми лекційного заняття для перевірки рівня знань студентів.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 2.Форми,принципи та методи навчання.

Закономірності в педагогіці. Принципи навчання.

Характеристика принципів навчання. Взаємозв'язок принципів навчання.

Класифікація методів навчання.

Відмінність між поняттями «методи навчання», «прийоми навчання»,

«засоби навчання». Вибір методів навчання.

Поняття «інтерактивні методи» навчання.

Особливості використання інтерактивних методів навчання.

Способи організації інтерактивних технологій на уроках.

Поняття про форми організації навчання.

Організація проведення семінару.

1. Проаналізувати урок (викладач презентує традиційний та інтерактивний урок) з погляду реалізації на ньому певних принципів та методів навчання.
2. Скласти план-конспект уроку, використовуючи активні методи навчання.
3. Блок контролю: **письмова тестова робота** «Принципи та методи навчання»

Самостійна робота

Студенти готують **реферати** за вказаними темами:

1. Рольові, ділові, дидактичні ігри. Організація цих ігор.
2. Нетрадиційні форми навчання.
3. Форми організації навчання в історичному аспекті.
4. Перевірка й оцінка результатів навчання.
5. Методи контролю знань, умінь, навичок учнів.
6. Історія становлення критеріїв оцінювання знань учнів у загальноосвітніх навчально-виховних закладах.
7. Педагогічні вимоги до системи аналізу й оцінювання навчальної діяльності учнів.

ІНДЗ

- а) розробити дидактичну гру зі своєї спеціальності із застосуванням активних методів навчання;
- б) аналіз педагогічних ситуацій (обґрунтувати вимоги до уроку (дидактичні, виховні, гігієнічні, психологічні; джерело №3, с.33-38);
- в) виписати норми оцінювання різних видів робіт з дисципліни за фахом.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 3. Види й технології навчання.

Проблемне навчання. Програмоване навчання.

Індивідуалізоване навчання. Модульне навчання.

Комп'ютерне навчання. Дистанційне навчання.

Педагогічні вимоги до застосування електронних засобів навчання. Особистісно-орієнтоване навчання. Розвивальне навчання.

Організація проведення семінару.

1. Студенти готують реферати за вказаними темами, відповідають на запитання після доповіді.
2. Блок контролю: **письмова тестова робота** «Види й технології навчання».

Самостійна робота

Фантастичне місто «Дидактика»

Дати педагогічні назви вулицям, площам, різним об'єктам фантастичного міста, подарувавши йому назву. Скласти легенду до карти. Наприклад :

1. Інститут «Інтерактивних технологій».
 2. Театр професійної майстерності «Мозкова атака».
 3. Музей шкільних реліквій «Нетрадиційні уроки».
 4. Велика рейтингова арена «Методи навчання».
 5. Ізшкільна гауптвахта «Форми організації навчання»
 6. Фабрика шкільного обладнання. Застарілі «Наочні методи навчання»
 7. Центральний архів «Принципи навчання»
- Пропонується відгадати портрети знаменитих педагогів, назвати вулиці їх іменами.

ІНДЗ

Скласти фрагмент уроку з використанням зазначеного виду навчання (проблемного, програмованого, особистісно-орієнтованого тощо) за фахом.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Модуль 5. Теорія виховання.

Тема 1. Сутність, зміст і процес виховання.

1. Основні положення теорії виховання.
2. Сучасні концепції виховання.
3. Закономірності виховання.
4. Особливості виховання учнів у сучасних умовах.
5. Методи, прийоми й засоби виховання.
6. Класифікація методів виховання.
7. Педагогічні умови використання методів виховання

Організація проведення семінару.

1.Бліц - опитування (1-4 питання) допоможе ґрунтовно з'ясувати розуміння студентами сутності таких понять як «закономірності виховання», «сучасні концепції виховання», «рушійна сила виховного процесу».

2.Розгляд 5-7 питання можна здійснювати, використовуючи **творчу гру-змагання**. Для її проведення група об'єднується в 3-4 підгрупи. Студенти отримують час (10 хв.) для виконання творчого завдання: вони радяться, готуються, представляють власне бачення виходу з проблемної ситуації (джерело №6, с. 12-16), презентують умови оптимального вибору форм і методів виховання.

3.Блок контролю: **письмова тестова робота** «Основні положення теорії виховання».

Самостійна робота

1. Описати виховний ідеал, до якого ви хотіли б прагнути.

2.Виписати з творів А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського ті положення, які стосуються завдань і змісту виховання.

ІНДЗ

Скласти правила для молодого вчителя щодо використання методів виховання;

.Виписати з творів А. С. Макаренка «Педагогічна поема», «Прапори на баштах» думки педагога про місце, роль методів виховання у формуванні особистості.

.Проаналізувати основні умови оптимального вибору форм та методів виховання у творі В. О. Сухомлинського «Серце віддаю дітям».

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 2.Сутність і функції роботи класного керівника. Виховна робота класного керівника.

1.Основні функціональні обов'язки класного керівника.

2.Особливості планування виховної роботи класного керівника.

3.Труднощі роботи з обдарованими дітьми.

4.Головні ознаки розумової обдарованості.

5.Причини важковиховуваності підлітків.

6.Суть перевиховання.

Організація проведення семінару.

1. Підготувати реферативні повідомлення, використовуючи джерело №2 з таких тем: «Типи обдарованості дітей» (№2, с.56-60), «Перевиховання, методи корекції поведінки» (№2, с.20-

40), «Виховна робота класного керівника» (№2, с.60-70), «Булінг. Шляхи вирішення проблеми».

2.Скласти план виховної роботи класного керівника на один семестр.

3.Ознайомитися з технологією підготовки та проведення класної години, скласти план проведення класної години.

Самостійна робота

1. Розробити індивідуальну програму навчання обдарованих дітей (за фахом) з урахуванням їх здібностей, інтересів, нахилів.

2.Провести рольову гру «Важковихований підліток у класі».

ІНДЗ

1.Ознайомитись з працями В.О. Сухомлинського «Серце віддаю дітям»,«Народження громадянина», «Павлишська середня школа», виписати цікаві міркування та яскраві приклади щодо змісту, напрямків, форм, методів роботи з обдарованими та важковиховуваними дітьми.

2.Розкрити концепцію виховання у колективі (А. С. Макаренко).

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 3. Види виховання.

Національно-патріотичне, громадянське, правове виховання.

Моральне, статеве та естетичне виховання.

Трудове та економічне виховання.

Розумове, фізичне, екологічне виховання.

Місце і роль сім'ї у вихованні.

Організація проведення семінару.

1.Студенти готують **реферати** за темами: «Шляхи реалізації національної системи виховання», «Громадсько-патріотичне самоусвідомлення», «Українська виховна система в контексті світових культурних процесів», «Правова культура, правова свідомість», «Моральні норми, принципи, категорії. Суть моралі й моральності. Критерії моральної вихованості», «Роль естетичного виховання у формуванні особистості. Шляхи естетичного виховання», «Статевий розвиток людини», «Профорієнтація», «Принципи трудової підготовки. Вікові відмінності в трудовому вихованні школярів», «Економічна свідомість, економічне мислення», «Компоненти профорієнтації учнів. Види професійної орієнтації учнів», «Мета, завдання розумового виховання. Культура розумової праці», «Суть фізичного виховання, його зміст. Основні засоби та методи фізичного виховання», «Поняття про

екологічну культуру. Критерії екологічної грамотності та вихованості», «Вплив національного, громадянського та правового виховання на формування особистості людини», «Єдність загальнолюдських й національних цінностей у моральному вихованні», «Шляхи морального виховання учнів у навчальній та позанавчальній діяльності», «Поняття про естетичний смак, естетичний ідеал», «Сутність батьківського авторитету», «Види фальшивого авторитету батьків», «Шляхи та засоби формування психолого-педагогічної культури батьків».

2.Бесіда.

Обґрунтуйте перспективи родинного виховання.

Опишіть досвід роботи батьківського комітету Вашої школи.

Охарактеризуйте основні методи роботи вчителя з батьками.

Самостійна робота:

1. Скласти план проведення виховного заходу з національного, громадянського, правового виховання учнів тощо (за вибором).
- 2.Прочитати й виділити головні ідеї педагогіки народного календаря, педагогіки народознавства, української козацької педагогіки.
- 3..Розробити програму виховної роботи з учнями з формування моральної, статевої, естетичної культури тощо.
- 4.Скласти програму діяльності сім'ї зі статевого виховання своїх дітей.

ІНДЗ

Вибрати з твору В. О. Сухомлинського «Хрестоматія з етики» кілька оповідань, проаналізувати їх з погляду впливу на процес формування моральних якостей вихованців.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Тема 4. Організація учнівського колективу.

Колектив як форма виховання.

Шляхи згуртування колективу.

Педагогічне управління колективом.

Стадії розвитку колективу.

Функції виховного колективу.

Організація проведення семінару.

1. Студенти готують **реферати** за темами: «Формування колективу, його вплив на виховання особистості», «Основні ознаки колективу», «Стадії розвитку колективу», «Розробка теорії колективу на сучасному етапі», «Позашкільні заклади в системі освіти й виховання».

2. Бесіда.

Доказати, що розвиток внутрішньо-колективних відносин впливає на формування морального досвіду школярів.

Самостійна робота:

- а) користуючись творами А. С. Макаренка, виписати висловлювання педагога про колектив, який заслуговує на увагу в роботі класного керівника;
- б) складіть правила для педагога-вихователя щодо керівництва дитячим колективом;
- в) підготувати 2-3 колективно-творчі справи з методики колективного творчого виховання.

ІНДЗ

1. Підготувати й презентувати гру «Засідання педагогічної ради», «Засідання методичного об'єднання (за фахом)», «Батьківські збори».

2. Розробити план спільної виховної роботи з громадськими дитячими організаціями.

3. Проаналізувати діяльність дитячих громадських організацій («Пласт», «Січ», «Сокіл»).

Творча робота.

1. Виписати крилаті вислови відомих людей про працю з джерел української народної педагогіки (прислів'я, приказки, пісні, казки, легенди, ігри), підібрати яскраві приклади ставлення народу до праці, її роль у житті людини.

2. Користуючись творами А. С. Макаренка виписати його міркування про місце й роль праці у вихованні всебічно розвиненої особистості.

3. Виписати з творів В. О. Сухомлинського «Народження громадянина», «Серце віддаю дітям» висловлювання педагога про шляхи й засоби підвищення розумового виховання школярів.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [7], [12], [13].

Контрольні питання до екзамену з дисципліни «Педагогіка».

Педагогіка як наука та як мистецтво

Предмет та завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки

Система педагогічних наук та зв'язок педагогіки з іншими науками

Характеристика емпіричних методів дослідження.

Характеристика теоретичних методів дослідження.

Характеристика математично-статистичних методів дослідження.

Основні чинники розвитку особистості. Охарактеризувати основні концепції розвитку людини

Сутність понять «особистість», «індивідуальність», «людина».

Акселерація : сутність, причини цього явища.

Вимоги до сучасного вчителя. Функції вчителя

.Педагогічна техніка вчителя. Культура мови вчителя.

Стилі педагогічного спілкування.

Шляхи формування педагогічної майстерності вчителя.

Структура педагогічної майстерності.

Структура системи освіти в Україні. Основні принципи освіти. Основні завдання освіти.

Типи навчально-виховних закладів у сучасній системі освіти України.

Зміст освіти в сучасній школі

Основні джерела змісту освіти.

Компоненти змісту загальної середньої освіти.

Вимоги до змісту середньої освіти на сучасному етапі.

Характеристика сучасного навчального процесу.

Розкрити зміст навчального процесу. Вимоги до змісту середньої освіти на сучасному етапі.

Опишіть структуру базового навчального плану.

Сутність державного стандарту освіти. Закон України «Про освіту»(2017).

Становлення і розвиток виховання (первісне суспільство, античність, середньовіччя).

Виховання у стародавній Греції. Древньогрецькі філософи про формування людської особистості (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит).

.Освіта і виховання в період розквіту феодалізму.

Виникнення перших університетів у Західній Європі.

Педагогічна діяльність Сократа, Аристотеля, Платона, Квінтіліана.

Загальна характеристика епохи Середньовіччя. Система середньовічних шкіл.

Гуманістичні ідеї освіти й виховання (Т. Мор, М. Монтень, «Будинок радості» В. да Фельтре).

Життя та діяльність Я.А. Коменського.

Педагогічні погляди Дж. Локка, Ж. Ж.Руссо, Й. Песталоцці, Й. Гербарта, А. Дистервега.

Зарубіжна педагогічна думка ХІХ-ХХ ст. (Дж .Дьюї, М. Монтессорі, С. Френе).

Виховання, школа та педагогічна думка в Київській Русі.

. Виникнення братських шкіл. Острозька школа-академія. Києво-Могилянська академія.

Система козацьких шкіл в Україні.

Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні в період українського Відродження (XVI-перша половина XVIII ст.). Перші українські вчені (П. Русин, Ю. Дрогобич).

Слов'янська граматики М. Смотрицького.

Освітньо-педагогічна діяльність Ф. Прокоповича.

Педагогічні погляди Г.С. Сковороди.

Науково-педагогічна діяльність М. І. Пирогова, Х. Алчевської, М. Корфа.

Народна школа С. Русової.

Теорія і практика вільного виховання Л. Толстого.

Педагогічні ідеї Т. Г. Шевченка, Л. Українки, І. Франка, М. Коцюбинського.

Педагогічні ідеї та погляди А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського.

Основні категорії дидактики. Сутність навчання, його структура та функції.

Принципи та методи навчання. Інтерактивні методи навчання.

Види навчання(проблемне, програмоване, індивідуалізоване, модульне, комп'ютерне, дистанційне навчання). Переваги та недоліки кожного виду навчання.

Вимоги до сучасного уроку. Основні типи уроків.

.Особливості підготовки вчителя до уроків.

Перевірка й оцінка результатів навчання. Методи контролю знань, умінь, навичок учнів.

Історія становлення критеріїв оцінювання знань учнів у загальноосвітніх навчально-виховних закладах. Педагогічні вимоги до системи аналізу й оцінювання навчальної діяльності учнів.

.Нетрадиційні форми навчання. Форми організації навчання в історичному аспекті.

.Основні положення теорії виховання. Сучасні концепції виховання Закономірності виховання. Особливості виховання учнів у сучасних умовах.

Принципи й методи виховання.

Робота з обдарованими та важковиховуваними дітьми.

Роль сім'ї у вихованні. Головні стилі сімейного виховання. Сутність батьківського авторитету. Види фальшивого авторитету батьків.

Види виховання (національно - патріотичне, громадянське, правове, моральне, статеве, естетичне, трудове, економічне, розумове, фізичне, екологічне виховання тощо).

Функції класного керівника. Виховна робота класного керівника. Основні функціональні обов'язки класного керівника. Особливості планування виховної роботи класного керівника. Виховання особистості в колективі. Колектив як форма виховання.

Шляхи згуртування колективу. Стадії розвитку колективу.

. Робота класного керівника з педагогічним колективом, батьками, дитячими організаціями. Формальні та неформальні групи. Позашкільні заклади в системі освіти й виховання.

Критерії оцінювання.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1 бал	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання(реферат)	0 балів	Завдання не виконано.
	1-2 бали	Завдання виконано формально, стандартними книжковими фразами, без власних роздумів.
	3-5 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками Здобувач самостійно й логічно відтворює теоретичний матеріал.
Самостійна робота	0 балів	Завдання не виконано
	1 бал	Завдання виконано. Здобувач знає факти, що стосуються навчального матеріалу, використовує набуті знання й уміння у стандартних ситуаціях, користується необхідними навчально-методичними матеріалами.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
------------	-----------------

Відмінно
(90 – 100 А)

Здобувач вищої освіти на високому рівні володіє концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, вільно осмислює їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою

Демонструє на високому рівні здатність визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.

Вільно володіє методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку

Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом педагогіки як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. Володіє культурою педагогічних досліджень. Має міцні **знання** про сутність педагогічної професії; предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу; місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку; базові педагогічні поняття та їх визначення; основні наукові підходи щодо розвитку особистості; особливості педагогічного процесу як соціального явища й предмета професійної діяльності педагога, його мету, завдання, функції, загальні закони та закономірності; структурні компоненти, принципи, форми, методи, організації педагогічного процесу, критерії оцінки його якості й ефективності.

Вміє: спостерігати й виявляти особливості здійснення професійної діяльності педагога; застосовувати теоретичні знання для аналізу й класифікації явищ педагогічної дійсності під час педагогічної практики, виконання курсових робіт, навчальних проєктів; характеризувати й обґрунтовувати вибір форм і методів організації педагогічного процесу в залежності від мети й основних завдань; аналізувати результати педагогічного процесу, узагальнювати, інтерпретувати їх; рефлексувати та оцінювати власні можливості у засвоєнні професійно-педагогічної діяльності; планувати процес особистого розвитку й навчання професії педагога; самостійно організовувати власну навчальну роботу. Здобувач вищої освіти демонструє **здатність** до вільного оволодіння сучасними знаннями та застосуванням їх у практичних ситуаціях.

Здатен до міжособистісної взаємодії, роботі в команді. Здобувач вищої освіти здатен на високому рівні до самоорганізації та самоменеджменту.

Здатен встановлювати емоційний контакт, налагоджувати суб'єкт-суб'єкту(рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецького твору

Здатен на високому рівні добирати і використовувати ефективні методики, художньо-педагогічні та цифрові технології у практиці музичної освіти; до розроблення навчально-методичних матеріалів щодо активізації мотивіційної, емоційної та когнітивної сфер особистості учнів

Здатен на високому рівні реалізовувати управлінські функції учителя, як організатора та художнього керівника різних форм і видів музичної діяльності учнів; планувати музично-освітній процес та здійснювати прогнозування і

	<p>корекцію його результатів; здійснювати моніторинг та самооцінку якості педагогічної діяльності й коригувати її результати</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на достатньому рівні володіє концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, осмислює їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою</p> <p>Демонструє на достатньому рівні здатність визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>Володіє методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку</p> <p>Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом і основними науково-понятійними категоріями педагогіки як науки на підставі вивченої основної та додаткової літератури, висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються логікою та аргументованістю, хоча вони не завжди повні. Володіє культурою педагогічних досліджень. Має знання про сутність педагогічної професії; предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу; місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку; базові педагогічні поняття та їх визначення; основні наукові підходи щодо розвитку особистості; особливості педагогічного процесу як соціального явища й предмета професійної діяльності педагога, його мету, завдання, функції, загальні закони та закономірності; структурні компоненти, принципи, форми, методи, організації педагогічного процесу, критерії оцінки його якості й ефективності. Вміє: спостерігати й виявляти особливості здійснення професійної діяльності педагога; застосовувати теоретичні знання для аналізу й класифікації явищ педагогічної дійсності під час педагогічної практики, виконання курсових робіт, навчальних проєктів; характеризувати й обґрунтовувати вибір форм і методів організації педагогічного процесу в залежності від мети й основних завдань; аналізувати результати педагогічного процесу, узагальнювати, інтерпретувати їх; рефлексувати та оцінювати власні можливості у засвоєнні професійно-педагогічної діяльності; планувати процес особистого розвитку й навчання професії педагога; самостійно організовувати власну навчальну роботу</p> <p>Здобувач вищої освіти демонструє здатність до оволодіння сучасними знаннями та застосуванням їх у практичних ситуаціях.</p> <p>Здатен до міжособистісної взаємодії, роботі в команді. Здобувач вищої освіти здатен до самоорганізації та самоменеджменту.</p> <p>Здатен добре встановлювати емоційний контакт, налагоджувати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецького твору</p> <p>Здатен добирати і використовувати ефективні методики, художньо-педагогічні та цифрові технології у практиці музичної освіти; до розроблення</p>

	<p>навчально-методичних матеріалів щодо активізації мотивіційної, емоційної та когнітивної сфер особистості учнів</p> <p>Здатен реалізовувати управлінські функції учителя, як організатора та художнього керівника різних форм і видів музичної діяльності учнів; планувати музично-освітній процес та здійснювати прогнозування і корекцію його результатів; здійснювати моніторинг та самооцінку якості педагогічної діяльності й коригувати її результати</p>
<p>Добре (74-81 С)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на середньому рівні володіє концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, осмислює їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою</p> <p>Демонструє на середньому рівні здатність визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>Володіє методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку</p> <p>Здобувач вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності. Усні відповіді відрізняються невпевненістю, є загалом правильними, але не повними. Під час педагогічного дослідження виявляє неточності, припускається незначних помилок в його аналізі. Має на достатньому рівні знання про сутність педагогічної професії; предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу; місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку; базові педагогічні поняття та їх визначення; основні наукові підходи щодо розвитку особистості; особливості педагогічного процесу як соціального явища й предмета професійної діяльності педагога, його мету, завдання, функції, загальні закони та закономірності; структурні компоненти, принципи, форми, методи, організації педагогічного процесу, критерії оцінки його якості й ефективності. Не завжди вміє: спостерігати й виявляти особливості здійснення професійної діяльності педагога; застосовувати теоретичні знання для аналізу й класифікації явищ педагогічної дійсності під час педагогічної практики, виконання курсових робіт, навчальних проектів; характеризувати й обґрунтовувати вибір форм і методів організації педагогічного процесу в залежності від мети й основних завдань; аналізувати результати педагогічного процесу, узагальнювати, інтерпретувати їх; рефлексувати та оцінювати власні можливості у засвоєнні професійно-педагогічної діяльності; планувати процес особистого розвитку й навчання професії педагога; самостійно організовувати власну навчальну роботу</p> <p>Не завжди демонструє спроможність до оволодіння сучасними знаннями та застосуванням їх у практичних ситуаціях.</p>

	<p>Не завжди здатен до міжособистісної взаємодії, роботі в команді. Здобувач вищої освіти не завжди здатен до самоорганізації та самоменеджменту.</p> <p>Здатен не стабільно встановлювати емоційний контакт, налагоджувати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецького твору</p> <p>Здатен не завжди добирати і використовувати ефективні методики, художньо-педагогічні та цифрові технології у практиці музичної освіти; до розроблення навчально-методичних матеріалів щодо активізації мотивіційної, емоційної та когнітивної сфери особистості учнів</p> <p>Здатен добре реалізовувати управлінські функції учителя, як організатора та художнього керівника різних форм і видів музичної діяльності учнів; планувати музично-освітній процес та здійснювати прогнозування і корекцію його результатів; здійснювати моніторинг та самооцінку якості педагогічної діяльності й коригувати її результати</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на задовільному рівні володіє концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, осмислює їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою</p> <p>Демонструє на середньому рівні здатність визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>Невміло володіє методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку</p> <p>Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на задовільному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Має на задовільному рівні знання про сутність педагогічної професії; предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу; місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку; базові педагогічні поняття та їх визначення; основні наукові підходи щодо розвитку особистості; особливості педагогічного процесу як соціального явища й предмета професійної діяльності педагога, його мету, завдання, функції, загальні закони та закономірності; структурні компоненти, принципи, форми, методи, організації педагогічного процесу, критерії оцінки його якості й ефективності. Усні відповіді неповні, вирізняються неточністю, неаргументовані, припускається помилок у визначеннях. Не вміє: спостерігати й виявляти особливості здійснення професійної діяльності педагога; застосовувати теоретичні знання для аналізу й класифікації явищ педагогічної дійсності під час педагогічної практики, виконання курсових робіт, навчальних проектів; характеризувати й обґрунтовувати вибір форм і методів організації педагогічного процесу в залежності від мети й основних завдань; аналізувати результати педагогічного процесу, узагальнювати, інтерпретувати їх; рефлексувати та оцінювати власні можливості у засвоєнні професійно-педагогічної діяльності; планувати процес особистого розвитку й навчання професії педагога; самостійно організовувати власну навчальну роботу.</p> <p>Нестандартні ситуації викликають значні труднощі; здебільшого не має власної позиції. Не вміє працювати в команді, подекуди виявляє агресивність</p>

	<p>під час вирішення проблемних питань. Пізнавальна компетентність недостатньо сформована.</p> <p>Здобувач вищої освіти демонструє слабку спроможність до оволодіння сучасними знаннями та застосуванням їх у практичних ситуаціях. Частково демонструє спроможність до міжособистісної взаємодії, роботі в команді. Здобувач вищої освіти не завжди здатен до самоорганізації та самоменеджменту. Здатен не стабільно встановлювати емоційний контакт, налагоджувати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецького твору</p> <p>Здобувач вищої освіти часто демонструє помилкове застосування ефективних методик, художньо-педагогічних та цифрових технологій у практиці музичної освіти; невдало розроблює навчально-методичні матеріали щодо активізації мотивіційної, емоційної та когнітивної сфер особистості учнів</p> <p>Здатен на задовільному рівні реалізовувати управлінські функції учителя, як організатора та художнього керівника різних форм і видів музичної діяльності учнів; планувати музично-освітній процес та здійснювати прогнозування і корекцію його результатів; здійснювати моніторинг та самооцінку якості педагогічної діяльності й коригувати її результати</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на низькому рівні володіє концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, осмислює їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою</p> <p>Демонструє на низькому рівні здатність визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>Не володіє методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку</p> <p>Здобувач вищої освіти має епізодичні знання про сутність педагогічної професії; предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу; місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку; базові педагогічні поняття та їх визначення; основні наукові підходи щодо розвитку особистості; має прогалини у знаннях щодо структурних компонентів, принципів, форм, методів, організації педагогічного процесу, критеріїв оцінки його якості й ефективності. Усні відповіді неповні, неточні, неаргументовані, припускається значних помилок у визначеннях. Не вміє: спостерігати й виявляти особливості здійснення професійної діяльності педагога; застосовувати теоретичні знання для аналізу й класифікації явищ педагогічної дійсності під час педагогічної практики, виконання курсових робіт, навчальних проєктів; характеризувати й обґрунтовувати вибір форм і методів організації педагогічного процесу в залежності від мети й основних завдань; аналізувати результати педагогічного процесу, узагальнювати, інтерпретувати їх; рефлексувати та оцінювати власні можливості у засвоєнні професійно-педагогічної діяльності; планувати процес особистого розвитку й навчання професії педагога; самостійно організувати власну навчальну роботу.</p>

	<p>Пасивний у вирішенні освітньо-виховних ситуацій, нестандартні ситуації викликають значні труднощі; здебільшого не має власної позиції. Здобувач вищої освіти демонструє неспроможність до оволодіння сучасними знаннями та застосуванням їх у практичних ситуаціях. Неспроможний до міжособистісної взаємодії, роботі в команді. Здобувач вищої освіти не здатен до самоорганізації та самоменеджменту.</p> <p>Не здатен встановлювати емоційний контакт, налагоджувати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецького твору</p> <p>Здобувач вищої освіти демонструє помилкове застосування ефективних методик, художньо-педагогічних та цифрових технологій у практиці музичної освіти; не вміє розробляти навчально-методичні матеріали щодо активізації мотивіційної, емоційної та когнітивної сфер особистості учнів</p> <p>Не здатен реалізовувати управлінські функції учителя, як організатора та художнього керівника різних форм і видів музичної діяльності учнів; планувати музично-освітній процес та здійснювати прогнозування і корекцію його результатів; здійснювати моніторинг та самооцінку якості педагогічної діяльності й коригувати її результати</p>
Незадовільно (35-59 FX)	<p>Здобувач вищої освіти фрагментарно володіє концептуальними знаннями в галузі гуманітарних та психолого-педагогічних наук, осмислює їх міжпредметні зв'язки з мистецькою освітою</p> <p>Не демонструє здатності визначати завдання і зміст різних видів музичної діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>Не володіє методами і технологіями організації мистецького середовища для дітей дошкільного віку</p> <p>Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не має знань про сутність педагогічної професії; предмет і особливості педагогіки як наукової теорії та навчального процесу; місце педагогічних знань в системі інших наук, чинники їхнього розвитку; базові педагогічні поняття та їх визначення; основні наукові підходи щодо розвитку особистості; має прогалини у знаннях щодо структурних компонентів, принципів, форм, методів, організації педагогічного процесу, критеріїв оцінки його якості й ефективності. Виявляє конфліктність під час роботи в команді; не має власної позиції. Відсутні навички пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел. Не здатен до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації. Пізнавальна компетентність не сформована. Показники усіх компетентностей практично відсутні; констатована наявність некоректного застосування інформаційного матеріалу.</p>

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Усне опитування, дидактичне портфоліо (есе, інтерпретації, презентації, рецензії, сценарії, схеми, таблиці тощо), екзамен.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Анненков І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: навчальний посібник. Львів: Новий світ-2000, 2018. 567 с.
2. І. Прокопенко. Педагогіка: навч. посібник. Вид-во: Фоліо, 2015. 572 с.
3. Педагогіка: навчальний посібник / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, Т. Ю. Осипова та ін. 2-е видання, перероб. і доп. Харків: Бурун Книга, 2009. 303 с.
4. Педагогіка: навчальний посібник / За ред. Пермяков О.М., Морозов В.В. 4-е вид., виправл. і доповн. Київ: Знання, 2016. 198 с.

Допоміжна

1. Амонашвили Ш. Педагогические притчи. Харків. Вид-во: Школа, 2017. 272 с.
2. Варій М., Ортинський В. Основи педагогіки та психології. 2-е видання, перероб. і доп. Видавництво: Центр навчальної літератури, 2017. 376 с.
3. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача. 2-е видання. Київ: Кондор, 2016. 198 с.
4. Вишневецький Омелян. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник для студентів вищ. навч. закладів. 3-видання, перероб. і доп. Дрогобич: Коло, 2015. 332 с.
5. Джаман Т.В. Історія педагогіки України: навч.-метод. посібник. Львів: Новий світ, 2018. 288 с.
6. Кучерук О. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика. Вид-во: КНТ, 2018. 258 с.
7. Левківський М.В. Історія педагогіки: навч.-метод. посібник. 2-е видання. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 190 с.
8. Лихачев Б. Т. Педагогіка: Курс лекцій: учеб. пособие для студентов педагог, учеб. заведений и слушателей ИПК и ФПК. 4-е изд., перераб. и доп. Москва: Юрайт-М, 2001. 607 с.
9. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник. 4-е изд., перераб. и доп. Харків: «ОВС», 2015. 400 с.
10. Савченко О. Дидактика початкової освіти: навч. посібник. Видавництво «Грамота», 2013. 504 с.
11. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Г. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник. 2-е вид. Київ: Знання КОО, 2016. 450 с.
12. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навчальний посібник. 6-е видання, допов. Київ: Кондор, 2015. 656 с.
13. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання): навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів. Київ: Слово, 2012. 384 с.
14. Матяшук В.П. Сучасне патріотичне виховання в школах України. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 380 с.
15. Мухіна С.А., Соловійова А.А. Нетрадиційні педагогічні технології у навчанні. Київ: Академія, 2012. 123 с.
16. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяда», 2017. 206 с.
17. Освітні технології: навчально-методичний посібник / За ред. О. М. Пехота, А. З. Піктенко, О. М. Любарська та ін. Київ: А.С.К., 2004. 256 с.
18. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
19. Пономарьова Г., Репко І., Одарченко В. Практикум з педагогіки: навч. посіб. Харків: ТО Ексклюзив, 2017. 243 с.
20. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посібник. 3-вид. Київ: Каравела, 2017. 496 с.
21. Педагогіка: модульний курс: навч. посібник для студентів, аспірантів і викладачів класичних та пед. університетів / Під ред. Анненкова І.П., Байдан М.А., Горчакової О.А., Руссол В.М. Львів: Новий світ-2000, 2014. 566 с.
22. Педагогіка: навчальний посібник / За ред. В.М.Галузяк, М.І. Сметанського, В.І.Шахова. 2-е видання, перероб. і доп. Вінниця: РВВ ВАТ «Віноблдрукарня», 2014, 200 с.
23. Прокопенко Г. Практикум з педагогіки: навч. посібник. Комунальний заклад «Харківська гуманітарна пед. академія». Харків: ТО Ексклюзив, 2017. 243 с.

24. Прокопенко І.Ф.. Педагогічні технології в підготовці вчителів: навч. посібник. Харків: Колегіум, 2013. 364 с.
25. Радченко А.С. Професійна компетентність учителя. Харків: Основа, 2016. 126 с.
26. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод. посібник. НАПН України, Інститут пед. освіти і освіти дорослих. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.
27. Харченко Н. Національно-патріотичне виховання: стратегія держави // *Управління освітою*, 2019. №6. С.30-40.
28. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник. Вид. 4-те, випр., доповн. Київ : Акадкмвидав, 2017. 456 с.
29. Ягоднікова В. В. Теорія та методика виховання лідерів : навчальний посібник. Одеса : Вид-во «ВМВ», 2010. 231 с.

Інформаційні ресурси

1. [Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: http://www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua
4. Веб-сторінка бібліотеки Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
5. Веб-сторінка репозитарію Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА»

для здобувачів вищої освіти першого освітнього рівня (бакалавр)

спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Укладач:

Ноздрова Оксана Павлівна

Віллруковано з оригінал-макету

Підп. до друку 05.09.2022. Формат 60 \90\16

Папір офсетний. Друк різнографічний. Обсяг вид. арк. 1,5

Тираж 100 прим. Зак. №194

Віддруковано в копіривальному центрі «Магістр»

м.Одеса, вул.Мечнікова,36, тел. +38(063)890-82-36

Свідоцтво про реєстрацію №2670316784 від 16.02.2000 р.